

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

PYHTÄÄN KUNTA

1.8.2019

PYHTÄÄPYTTIS

Tiennäyttäjä jo vuodesta 1347

SISÄLLYS

1	VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN PERUSTEET JA PAIKALLISET VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAT	5
1.1	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja niiden velvoittavuus.....	5
1.2	Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen ja päivittäminen.....	5
1.3	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	6
2	VARHAISKASVATUKSEN TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET	7
2.1	Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat veloitteet	7
2.2	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot.....	9
2.3	Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua.....	9
2.4	Arvoperusta.....	10
2.5	Oppimiskäsitys.....	13
2.6	Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus.....	13
2.7	Laaja-alainen osaaminen	13
3	VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTAKULTTUURI	17
3.1	Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet	17
3.2	Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt	20
3.3	Yhteistyö varhaiskasvatuksessa.....	20
4	VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGISEN TOIMINNAN SUUNNITTELU JA TOTEUTTAMINEN.....	22
4.1	Pedagogisen toiminnan viitekehys	22
4.2	Pedagoginen dokumentointi	23
4.3	Monipuoliset työtavat	24
4.4	Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä.....	24
4.5	Oppimisen alueet	25
4.6	Kielen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia	33

5	LAPSEN KEHITYKSEN JA OPPIMISEN TUKI	34
5.1	Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet.....	35
5.2	Yhteistyö lapsen, huoltajan ja muiden asiantuntijoiden kanssa tuen aikana.....	35
5.3	Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa	36
5.4	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana	36
6	VAIHTOEHTOISEEN PEDAGOGIIKKAAN TAI ERITYISEEN KATSOMUKSEEN PERUSTUVA VARHAISKASVATUS	37
7	PEDAGOGISEN TOIMINNAN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN VARHAISKASVATUKSESSA	38
	LÄHTEET	40

1 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN PERUSTEET JA PAIKALLISET VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAT

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys (OPH 2016 a.), jonka mukaan Pyhtään paikallinen ja lasten yksilölliset varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatusta toteutetaan. Varhaiskasvatus nähdään tärkeänä vaiheena lapsen kasvun ja oppimisen polulla ja se on osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää omalta osaltaan, mutta ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta on huoltajilla. Varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksena on luoda yhdenvertaiset edellytykset varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle.

Varhaiskasvatussuunnitelma koostuu valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, paikallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta sekä lasten yksilöllisistä varhaiskasvatussuunnitelmista.

1.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja niiden velvoittavuus

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä, sekä edistää laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvua, opetusta ja hoitoa, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Opetushallituksen laatima varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuksen järjestäjiä koskeva velvoittava määräys. Järjestäjillä tarkoitetaan kuntaa, kuntayhtymää tai yksityistä palveluntuottajaa.

1.2 Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen ja päivittäminen

Pyhtäällä paikallinen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessi alkoi syksyllä 2016.

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma toteutettiin yhteistyössä kunnallisen varhaiskasvatuksen sekä yksityisten palveluntuottajien kanssa. Lisäksi kaikille varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten huoltajille tehtiin kysely liittyen heidän omiin sekä lasten toiveisiin.

Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman päivitys aloitettiin tammikuussa 2019 varhaiskasvatuksen opettajien työryhmänä. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelman päivitys otetaan käyttöön 1.9.2019 ja myös jatkossa sitä päivitetään tarvittaessa.

1.3 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Lapsella on varhaiskasvatuslain turvaama oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa ollessaan varhaiskasvatuksessa. Näiden turvaamiseksi laaditaan jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma. Suunnitelman lähtökohtana on lapsen etu ja tarpeet. Suunnitelmaan kirjattavat tavoitteet asetetaan pedagogiselle toiminnalle. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö ja se tehdään yhteistyössä huoltajan kanssa huomioiden lapsen mielipiteet ja toiveet. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen osallistuvat tarvittaessa lapsen kehitystä ja oppimista tukevat asiantuntijat ja muuta tarvittavat tahot järjestäjän pyynnöstä. Lasten varhaiskasvatussuunnitelmista nousevat tavoitteet otetaan huomioon lapsiryhmän toimintaa suunniteltaessa sekä oppimisympäristöjä rakentaessa. Pyhtäällä käytämme pohjana Opetushallituksen laatimaa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmalomaketta. Pyhtäällä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman liitteenä on tarvittaessa tuen lomakkeisto, monikielisyyden suunnitelma ja lääkesuunnitelma sekä aina valokuvauslupa. Suunnitelmaan kirjataan lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevat tavoitteet ja toimenpiteet. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvataan lapsen osaaminen, vahvuudet, kiinnostuksen kohteet ja yksilölliset tarpeet. Pyhtäällä lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaproessiin osallistuvat huoltajat, kasvatushenkilöstö

ja tarvittaessa lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista tukevat tahot. Varhaiskasvatuksen opettaja tukee perhepäivähoitajia ja ryhmäperhepäivähoidon työntekijöitä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamista sekä lapsen tuen tarvetta, riittävyyttä ja tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan, ja suunnitelma tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on salassa pidettävä. Lapsen varhaiskasvatuksesta vastaavilla henkilöillä ja tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin osallistujilla henkilöillä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä varhaiskasvatuksen järjestäjälle ja tuottajalle sellaiset tiedot, jotka ovat varhaiskasvatuksen järjestämisen, tuottamisen ja tuen arvioinnin kannalta välttämättömiä.

2 VARHAISKASVATUKSEN TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET

Varhaiskasvatus on yhteiskunnallinen palvelu, jonka tehtävänä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on myös edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäistä syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksessa opittujen tietojen ja taitojen avulla vahvistetaan lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa.

2.1 Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Kunta on velvollinen järjestämään varhaiskasvatusta kunnassa esiintyvän tarpeen mukaan. Pyhtään kunta järjestää varhaiskasvatuspalveluja kunnallisesti sekä palveluseteliperiaatteella yksityisiltä palveluntuottajilta.

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään varhaiskasvatuslaissa (Varhaiskasvatuslaki 540/2018). Tavoitteet ohjaavat varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sekä paikallisten ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaa, toteuttamista ja arviointia.

Varhaiskasvatuslaki 2 a §:n mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

- 1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;
- 2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista;
- 3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;
- 4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;
- 5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;
- 6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;
- 7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;
- 8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;
- 9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;

10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

2.2 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

Varhaiskasvatusta annetaan päiväkodissa, ryhmäperhepäiväkodissa, perhepäivähoidossa, esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa sekä muuna varhaiskasvatuksena esim. kerho- ja leikkitoimintana. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot eroavat toisistaan oppimisympäristöiltään, resursseiltaan, henkilöstön koulutukselta, henkilöstörakenteilta, lapsiryhmän koolta sekä lasten ja henkilöstön väliseltä suhdeluvulta. Toimintamuoto tulee valita yhdessä huoltajien kanssa keskustellen siitä, mikä varhaiskasvatuksen toimintamuoto ja laajuus vastaavat lapsen etua ja tarpeita. Erityisen tärkeää on antaa neuvoa ja ohjausta lapsen hakiessa varhaiskasvatuksen piiriin, mutta myös lapsen siellä jo ollessa.

Pyhtäällä varhaiskasvatuspalveluja antavat päiväkodit Majakka, Touhula ja Mäsarna (kunnallinen), Touhula-Mukava (yksityinen) ja Taikametsä (yksityinen), ryhmäperhepäiväkoti Untuvikot (yksityinen), perhepäivähoitaja (yksityinen) sekä esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus (kunnallinen). Kunnallinen varhaiskasvatus tarjoaa sekä vuorohoitoa että ruotsinkielistä varhaiskasvatusta.

2.3 Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua

Pyhtäällä varhaiskasvatukseen osallistui joulukuussa 2018 238 lasta. Varhaiskasvatus on tärkeä osa lapsen kasvun ja oppimisen polkua. Varhaiskasvatuksessa luodaan perustaa elinikäiselle oppimiselle. Henkilöstön tehtävänä on luoda luottamuksellinen ja turvallinen suhde lapseen, sekä varmistaa säännöllinen, avoin, arvostava ja tasavertainen yhteistyö huoltajien kanssa. Vakiintuneiksi toimintatavoiksi huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön ovat muodostuneet varhaiskasvatuksen aloittamiseen liittyvien lomakkeiden käyttö,

vuosittaiset vasukeskustelut, vanhempainillat sekä päivittäiset kuulumisten vaihdot.

Pyhtäällä tiedostetaan, että pysyvät ihmissuhteet varhaiskasvatuksessa tuovat lapsen elämään jatkuvuutta ja turvallisuutta. Vakituiset ja kiertävät sijaiset sekä mielekkäät siirtymiset esimerkiksi lomien aikoina turvaavat lapsen kasvua ja kehitystä sekä mahdollistavat luottamuksellisen vuorovaikutuksen henkilöstön ja lasten välillä.

Pyhtäällä varhaiskasvatuspalvelut tekevät yhteistyötä neuvolan kanssa 4-vuotisneuvolaan toimitettavan varhaiskasvatuksen havainnointilomakkeen avulla. Lasten siirtyminen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen pyritään tekemään lapsen kasvua ja oppimista tukevalla tavalla. Pyhtäällä vakiintunut tapa tiedonsiirrolle on ns. tiedonsiirtopalaveri ennen esiopetukseen siirtymistä. Myös erilaiset joustavat yhteistyökäytännöt ovat mahdollisia varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen välillä.

2.4 Arvoperusta

Varhaiskasvatussuunnitelman arvoperusta pohjautuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, Varhaiskasvatukseen ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaan yleissopimukseen. Arvoperustan yleisperiaatteet ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen mielipiteen huomioonottaminen sekä yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun vaatimus ja lapsen syrjäntäkielto.

Lapsuuden itseisarvo

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää ja tukea lasten oikeutta hyvään ja turvalliseen lapsuuteen. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi omana itsenään sekä yhteisön jäsenenä.

Pyhtäällä toimitaan niin, että jokainen lapsi kohdataan omana ainutlaatuisena yksilönä ja pyritään toimimaan hänen tarpeidensa pohjalta. Pidämme tärkeänä, että lapsella on hoitopaikassaan hyvä ja turvallinen olla. Pyhtään varhaiskasvatuksessa tuetaan lapsen omaa toimijuutta ja osallisuutta. Turvallinen lapsuus antaa pohjan tasapainoiseen aikuisuuteen.

Ihmisenä kasvaminen

Varhaiskasvatus perustuu elämän, kestävän elämäntavan ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen sekä ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Henkilöstö tukee ja kannustaa lasten kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Varhaiskasvatuksessa arvostetaan sivistystä, mikä ilmenee tavassa suhtautua itseän, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tahdossa toimia oikein. Varhaiskasvatuksessa ei hyväksytä missään muodossa rasismia, kiusaamista tai väkivaltaa.

Pyhtäällä varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat sitoutuneet vasun arvoperustaan ja lapsia ohjataan toimimaan arvoperustan mukaisesti. Erityisen tärkeänä nähdään kunnioitus itseään ja muita sekä ympäristöä kohtaan. Pyhtäällä ohjataan ja kannustetaan lasta oivaltamaan ja löytämään vastauksia pohtimiinsa kysymyksiin.

Lapsen oikeudet

Lapsella on oikeus ilmaista itseään, mielipiteitään ja ajatuksiaan sekä oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi niillä ilmaisun keinoilla, joita hänellä on. Lapsella on oikeus jokapäiväiseen leikkiin, jonka kautta hän oppii ja iloitsee oppimastaan, rakentaa käsitystä itsestään sekä ympäröivästä maailmasta. Lapsella on oikeus ilmaista ja käsitellä tunteitaan sekä ristiriitoja turvallisesti aikuisen kanssa.

Pyhtäällä varhaiskasvatushenkilöstö on lapsen tukena erilaisissa vuorovaikutustilanteissa kohdaten lapsen sensitiivisesti. Panostamme erityisesti kannustamaan palautteeseen sekä lapsen oikeuteen hyvään opetukseen ja huolenpitoon.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus

Varhaiskasvatus edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä lasten mahdollisuutta kehittää taitojaan ja tehdä valintoja sukupuolestaan tai taustastaan huolimatta. Pyhtäällä henkilöstö kannustaa ja luo omalla toiminnallaan moninaisuutta kunnioittavaa ilmapiiriä sekä edistää lasten tietoisuutta suomalaisesta kulttuuriperinnöstä ja yhteiskunnan arvoista jokapäiväisessä toiminnassamme.

Perheiden monimuotoisuus

Laadukkaan kasvatusyhteistyön edellytys on avoin ja kunnioittava suhtautuminen monimuotoisiin perheisiin erilaisissa tilanteissa. Lapsen tulee kokea oma perheensä arvokkaaksi ja itsensä tärkeäksi osaksi omaa perhettään.

Pyhtäällä kunnioitamme perheiden moninaisuutta. Suhtaudumme ammatillisesti ja avoimesti perheiden erilaisiin perhemuotoihin, kieliin, kulttuureihin, katsomuksiin ja uskontoihin, perinteisiin sekä kasvatuskäsityksiin.

Varhaiskasvatuksessa kannustetaan ja ohjataan terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin. Lapsille annetaan mahdollisuus harjoitella ja kehittää tunteita ja ajatteluaan.

Pyhtäällä painotamme erityisesti ulkoilun ja liikkumisen merkitystä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Toimimme varhaiskasvatuksessa ympäristöä kunnioittaen ja harjoittelemme kestävän elämäntavan periaatteiden ensiaskeleita.

2.5 Oppimiskäsitys

Lapsi on aktiivinen toimija. Oppimista tapahtuu kaikkialla ja kokonaisvaltaisesti. Lapsi oppii leikkien, liikkuen, tutkien, taiteillen, itseään ilmaisten ja tehtäviä tehden vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristönsä kanssa.

Pyhtäällä hyödynnämme lähellä olevaa luontoa oppimisympäristönä, jossa lapsella on mahdollisuus oppia ja oivaltaa uusia asioita. Vertaisryhmä, lasten osallisuus, myönteiset vuorovaikutussuhteet sekä onnistumisen kokemukset edistävät oppimista.

2.6 Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus

Varhaiskasvatuksessa pedagogiikalla tarkoitetaan monitieteelliseen, lähinnä kasvatus- ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa, ammatillisesti johdettua ja ammattihenkilöstön toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen toteutumiseksi. Pedagogiikka näkyy toimintakulttuurissa ja oppimisympäristöissä sekä kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa. Tämä pedagogiikan kolmiulotteisuus painottuu eri tavoin eri-ikäisten lasten toiminnassa ja varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoissa.

2.7 Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Siihen kuuluu myös kyky käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla.

Ajattelu ja oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa sekä muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lasten ajattelun ja oppimisen taitoja. Taidot kehittyvät monipuolisten ja merkityksellisten kokemusten avulla.

Pyhtäällä innostamme ja kannustamme lapsia sekä rohkaisemme kysymään ja kyseenalaistamaan. Iloitsemme onnistumisista ja opettelemme kannustamaan toisia. Epäonnistumisista emme lannistu, vaan jatkamme sinnikkäästi yrittämistä. Pyhtäällä kannustamme lapsia leikkimään, koska leikissä lapsella on mahdollisuus käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan, kokeilla ideoitaan sekä tutkia maailmaa.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kulttuurista osaamista sekä vahvistaa heidän vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojaan. Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin, kieliin ja kulttuureihin.

Pyhtäällä varhaiskasvattajat toimivat esimerkkinä lapsille toisten ihmisten sekä kielellisen, kulttuurillisen ja katsomuksellisen moninaisuuden myönteisessä kohtaamisessa. Ohjaamme lapsia ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opettelemme tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Harjoitteleme lasten kanssa toisen asemaan asettumista ja ristiriitatilanteiden ratkaisemista rakentavasti.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Itsestä huolehtimiseen ja terveyteen liittyvät taidot luovat perustan hyvinvoinnille. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on vahvistaa lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja.

Pyhtäällä ohjaamme lapsia huolehtimaan itsestään, toisistaan sekä yhteisestä ympäristöstä. Korostamme ravinnon, levon ja liikunnan merkitystä lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle. Ohjaamme lapsia toimimaan turvallisesti lähiympäristössä sekä pyytämään ja hakemaan apua tarvittaessa.

Monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen ovat arkipäivää ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa sekä yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea näiden taitojen kehittymistä.

Pyhtäällä edistämme lasten TVT-taitojen kehittämistä yhteistyössä kotien kanssa. TVT-taitoja lapsi tarvitsee tulevaisuudessa koulu- ja työelämässä. Varhaiskasvatushenkilöstö hyödyntää digitaalisen dokumentoinnin menetelmiä työssään sekä ohjaa lapsia tieto- ja viestintäteknologian monipuoliseen ja turvalliseen käyttöön.

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lasten kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustaa oma-aloitteisuuteen. Lapsi kokee olevansa osallinen ja tärkeä, kun hänet huomioidaan arjen konkreettisessa toiminnassa.

Pyhtäällä varhaiskasvatushenkilöstö huolehtii siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Lapsen arvostava kohtaaminen, hänen ajatustensa kuunteleminen ja aloitteisiinsa vastaaminen vahvistavat lapsen osallisuutta. Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lapsen käsitys itsestään kehittyy, itseluottamus kasvaa ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot vahvistuvat.

Laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen vaikuttaa se, miten varhaiskasvatuksessa toimitaan, miten lasten hyvinvointia ja oppimista tuetaan sekä miten eri oppimisympäristöjä käytetään.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon kasvatuksessa, opetuksessa ja hoidossa lapsen yksilöllisen tarpeen mukaan. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten ajattelun ja oppimisen taitoja.

Pyhtäällä luomme edellytykset elinikäiselle oppimiselle. Varhaiskasvatuksessa annamme tilaa ihmettelylle, oivaltamiselle ja oppimisen ilolle tarjoamalla monipuolisia ja merkityksellisiä kokemuksia. Ohjaamme lapsia suuntaamaan ja ylläpitämään tarkkaavaisuutta, iloitsemaan onnistumisista ja kannustamaan toisia.

3 VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia, joka muovautuu yhteisön vuorovaikutuksessa. Toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu muun muassa arvoista, periaatteista, normeista, tavoitteiden tulkinnasta, oppimisympäristöistä, työtavoista, yhteistyöstä, vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, osaamisesta, ammatillisuudesta, kehittämisotteesta ja johtamisesta sekä toiminnan organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Varhaiskasvatuksen kehittäminen edellyttää pedagogiikan johtamista. Pedagogiikan johtaminen on varhaiskasvatuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista sekä arviointia ja kehittämistä. Lapset ja huoltajat otetaan mukaan toimintakulttuurin kehittämiseen ja arviointiin.

Pyhtään varhaiskasvatuksen tavoitteita tukevaa toimintakulttuuria vahvistetaan koulutuksilla, yhteisillä suunnitteluiltoapäivillä ja tiimipalavereilla.

3.1 Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet

Varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja kehitettäessä huomioidaan ensisijaisesti lapsen etu. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria kehitetään viiden periaatteen mukaisesti:

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Oppivassa yhteisössä on tilaa erilaisille mielipiteille, ajatuksille ja tunteille.

Yhteisön jäseniä kannustetaan jakamaan ajatuksiaan ja kokeilemaan uusia toimintatapoja. Varhaiskasvatuksen yhteisössä toimitaan siten, että lapset ja aikuiset oppivat yhdessä ja toisiltaan.

Pyhtäällä varhaiskasvattajat pyrkivät refleктоivaan työotteeseen, hyödyntävät omia vahvuuksiaan sekä jakavat tietoa ja osaamistaan työyhteisössä. Työryhmät tekevät selkeät tiimisopimukset, joissa sovitaan päivittäisen arjen sujumiseen, toiminnan suunnitteluun ja arviointiin liittyvistä asioista, kuten tiimin

jäsenten vastuista (Mikkola 2014, 22). Ammatillista osaamista vahvistetaan ja ylläpidetään lisäkoulutuksilla.

Leikkiin ja vuorovaikutukseen kannustava yhteisö

Leikkiin ja vuorovaikutukseen kannustavassa toimintakulttuurissa tiedostetaan leikin merkitys lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle. Varhaiskasvattajat tukevat lasten hyvää vuorovaikutusta, ohjaavat ristiriitatilanteissa ja kannustavat luomaan uusia kaverisuhteita.

Pyhtäällä annamme aikaa ja tilaa lasten leikkialoiteille, kokeiluille, elämyksille ja varmistamme leikkirauhan. Otamme huomioon lasten aloitteet leikkisympäristöjen suunnittelussa ja rakentamisessa. Kehitämme leikkiä edistäviä toimintatapoja (välineet ja niiden säännöllinen uudistaminen, monipuoliset toimintaympäristöt, aikuisen läsnäolo/rooli) ja oppimisympäristöjä (leikkitalat, piha, lähiympäristö, luonto).

Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Toimintakulttuuria rakennetaan yhdessä lasten, henkilöstön ja huoltajien kanssa. Inklusiivisessa toimintakulttuurissa arvostetaan kaikkien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä. Osallisuuden kautta lasten ymmärrys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja valintojen seurauksista kehittyy. Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että jokainen työyhteisön jäsen kokee olevansa tärkeä osa kasvatusyhteisöä. Varhaiskasvatuksen parissa työskentelevät tiedostavat asenteiden, vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallin välittyvän lapsille. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen identiteetin ja itsetunnon kehitystä. Varhaiskasvattaja havainnoi ja tunnistaa lasten vuorovaikutustilanteiden eriarvostavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti.

Pyhtäällä kuuntelemme vanhempien toiveita, kohtaamme lapsen sensitiivisesti ja teemme yhteistyötä perheen kanssa myönteisessä vuorovaikutuksessa.

Kehitämme uusia menetelmiä ja tapoja lisätäksemme huoltajien osallisuutta toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Varhaiskasvatus on kulttuurisesti muuntuvan ja monimuotoisen yhteiskunnan osa, jossa tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen, kulttuuriin, uskontoon ja katsomukseen on jokaisen perusoikeus. Kulttuurin näkyväksi tekeminen edistää lapsen valmiuksia kuulua yhteiskuntaan, jossa kulttuurinen moninaisuus nähdään voimavarana.

Pyhtäällä arvostamme ja hyödynnämme yhteisöllisyyttä, paikallista ja kansallista kulttuuriperintöä, kansalliskieliä sekä ympäristön moninaisuutta. Kasvatushenkilöstö ymmärtää kielen keskeisen merkityksen lapsen kehityksessä, vuorovaikutuksessa ja oppimisessa sekä identiteetin rakentumisessa. Henkilöstön innostava ja positiivinen esimerkki edesauttaa ja vahvistaa lapsen kielellistä kehitystä. Pyhtää on Suomen itäisin kaksikielinen kunta, jossa tarjotaan varhaiskasvatusta suomen ja ruotsin kielellä. Varhaiskasvatuksen parissa työskentelevät tiedostavat roolinsa kielellisenä mallina sekä rohkaisevat ja kannustavat lapsia käyttämään kieltä moninaisesti lapsen kielelliset lähtökohdat huomioiden.

Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Varhaiskasvatuksessa edistetään terveellisiä, turvallisia ja liikunnallisia elämäntapoja. Toimintaympäristössä huolehditaan yhteisön jäsenten fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Varhaiskasvatuksessa ehkäistään, tunnustetaan ja puututaan kiusaamistilanteisiin sekä huolehditaan siitä, että henkilöstöllä on riittävät turvallisuustaidot.

Pyhtään varhaiskasvatuksessa on hyvinvointia edistävä selkeä ja suunnitelmallinen päivän rakenne, joka antaa mahdollisuuden liikuntaan, lepoon ja terveelliseen ravintoon. Ristiriita- ja kiusaamistilanteissa toimitaan tiimisopimuksiin kirjatulla toimintamalleilla. Henkilöstö tukee lasten sosiaalisten ja

emotionaalisten taitojen harjoittelua vuorovaikutuksen keinoin. Meillä tavoitellaan joustavaa, turvallista ja kiireetöntä arkea. Arjen valinnoilla ja toimilla opetamme lapsille vastuullista sekä kunnioittavaa suhtautumista luontoon ja ympäristöön.

3.2 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta varhaiskasvatuksessa. Oppimisympäristöjä kehitetään lasten tarpeiden mukaisesti.

Pyhtäällä luomme lapsille mahdollisuuden mieluisaan tekemiseen, monipuoliseen liikkumiseen, tutkimiseen, kokemukselliseen oppimiseen, leikkeihin ja peleihin sekä rauhalliseen oleiluun. Käytämme ympärillä olevia monipuolisia oppimisympäristöjä säännöllisesti tavoitteiden saavuttamiseksi. Lähiympäristössä olevat metsät, rannat, leikkipuistot ja liikuntapaikat tulevat tutuiksi lapsille antaen heille mahdollisuuden kokea maailmaa kokonaisvaltaisesti.

Pyhtään varhaiskasvatuksessa tieto- ja viestintäteknologia on osa monipuolista ja lasta osallistavaa oppimisympäristöä. Vuonna 2016 perheille suunnatussa kyselyssä nousi esille perinteisten leikkien ja vuorovaikutustaitojen arvostus. TVT:n katsottiin kuitenkin olevan nykyaikaa ja perheet toivoivat viestintäteknologian maltillista käyttöä yhtenä välineenä muiden joukossa.

3.3 Yhteistyö varhaiskasvatuksessa

Yhteistyöllä tuetaan lapsen varhaiskasvatuksen järjestämistä siten, että jokainen lapsi saa kehityksensä ja yksilöllisten tarpeidensa mukaista hoitoa, kasvatus- ja opetusta. Varhaiskasvatuksen järjestäjillä on vastuu yhteistyön toteutumisesta ja suunnitelmallisuudesta sekä siitä, että yhteistyötä toteutetaan tarvittaessa monialaisesti.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on erittäin tärkeää varhaiskasvatuksessa. Yhteistyön tavoitteena on huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteinen sitoutuminen lasten hyvinvoinnin, terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Yhteistyössä korostuu vuorovaikutteisuus, joka edellyttää henkilöstön aloitteellisuutta ja aktiivisuutta.

Pyhtäällä päivittäiset tapahtumien, kokemusten ja ajatusten vaihdot sekä vuosittaiset vasukeskustelut huoltajien kanssa ovat osa hyvää yhteistyötä. Säännöllinen yhteistyö mahdollistaa luottamuksellisen ilmapiirin sekä helpottaa yhteisten tavoitteiden saavuttamista. Yhteisöllisyyttä vaalitaan tempauksissa ja toimintapäivissä, esimerkiksi äitien- ja isänpäiväkahvitukset sekä erilaiset juhlat ovat osa toimintaamme. Varhaiskasvatuksen asiakaspalautetta kerätään asiakaskyselyillä muutaman vuoden välein.

Monialainen yhteistyö

Monialaisella yhteistyöllä tarkoitetaan paikallisia toimijoita, joiden kanssa varhaiskasvatuksen on luontevaa tehdä yhteistyötä. Monialaisen yhteistyön tavoitteena on varmistaa varhaiskasvatuksen toteuttaminen lasten tarpeita vastaavasti eri toimintayksiköissä. Monialaisella yhteistyöllä voi olla erilaisia työtehtäviä ja muotoja lapsen varhaiskasvatuksen aikana. Yhteistyön merkitys on erityisen tärkeää siirtymävaiheissa, kuten lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa, lapsen vaihtaessa varhaiskasvatuspaikkaa sekä lapsen aloittaessa esiopetuksen.

Pyhtäällä teemme yhteistyötä opetus- ja kulttuuritoimen, neuvolan, lastensuojelun sekä muiden terveydenhuollon ja sosiaalipalvelun toimijoiden kanssa. Erityisesti yhteistyötä tehdään neuvolan kanssa lapsen täyttäessä 4-vuotta ja esiopetuksen henkilöstön kanssa lapsen siirtyessä esikouluun. Paikallisesti toimimme yhteistyössä kirjaston, palo- ja pelastuslaitoksen, seurakunnan, ravitsemus- ja siivouspalveluiden, paikallisten urheiluseurojen ja järjestöjen sekä yritysten kanssa.

4 VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGISEN TOIMINNAN SUUNNITTELU JA TO- TEUTTAMINEN

4.1 Pedagogisen toiminnan viitekehys

Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan tavoitteena on edistää lapsen oppimista ja hyvinvointia sekä laaja-alaista osaamista kokonaisvaltaisesti. Pedagoginen toiminta toteutuu yhteisön välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteisessä toiminnassa. Toimintaa dokumentoidaan, arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.

Pyhtäällä arvostamme kokopäiväpedagogiikkaa, joka tarkoittaa, että näemme koko päivän aamusta iltaan kaikkine toimintoineen arvokkaana ja merkityksellisenä aikana lapsen elämässä. Pedagogisen toiminnan tavoitteena on laaja-alainen osaaminen ja oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa erilaisissa oppimisympäristöissä ja arjen tilanteissa. Sensitiivisellä vuorovaikutuksella varmistetaan lapsen kuulluksi tuleminen ja osallisuus oman arkensa rakentamisessa.

4.2 Pedagoginen dokumentointi

Pedagoginen dokumentointi on keskeinen työmenetelmä varhaiskasvatuksen suunnittelussa, toteuttamisessa, arvioimisessa ja kehittämisessä. Se on jatkuva prosessi, joka tuottaa tietoa lasten kehityksestä, kiinnostuksen kohteista, ajattelusta, oppimisesta ja tarpeista sekä lapsiryhmän toiminnasta. Dokumentoinnin avulla saatuja tietoja hyödynnetään toiminnan ja toimintaympäristön suunnittelussa ryhmän lasten kiinnostusta ja tarpeita vastaavaksi.

Pyhtäällä laaditaan jokaiselle lapselle varhaiskasvatussuunnitelma, jota päivitetään tarpeen mukaan vähintään kerran vuodessa. Lapsilla on myös henkilökohtaiset kasvunkansiot, joihin keräämme lasten valokuvia, kädentaitoja, tarinoita ja muistoja lapsuudesta. Työyhteisö havainnoi ja reflektoi omaa ja lapsiryhmän toimintaa jatkuvasti kaikissa toiminnoissa. Lapset osallistuvat myös toiminnan suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Keskustelut ja havainnointit käydään läpi ja kirjataan yhteisesti tiimipalaverissa.

4.3 Monipuoliset työtavat

Monipuolisilla työtavoilla tarkoitetaan leikkiä, tutkimista, liikkumista sekä taiteellista kokemista ja ilmaisua. Työtapoja valitessa otetaan huomioon varhaiskasvatukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet sekä lasten ikä, tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Monipuoliset työtavat ovat sekä opettelun kohde, että oppimisen väline, minkä vuoksi on tärkeää rohkaista lapsia ihmettelemään, pääättelemään sekä kokemaan oppimisen iloa.

Pyhtäällä varhaiskasvatuksen henkilöstöltä edellytetään sensitiivistä läsnäoloa ja lapsen hyvää tuntemusta. Tämä näkyy taitona havaita eri-ikäisten lasten aloitteita ja tunnetiloja sekä tarvittaessa muuttaa omaa toimintaansa niiden mukaisesti. Vaihtelevat työtavat tarjoavat eri-ikäisille ja eri tavoin oppiville lapsille onnistumisen kokemuksia. Pyhtäällä mahdollistamme lapsille erilaisten työtapojen kokeilun monipuolisissa oppimisympäristöissä.

4.4 Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä

Leikki on varhaiskasvatuksessa keskeinen toimintatapa, joka edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Leikissä lapset rakentavat käsitystä itsestään ja muista ihmisistä sekä jäsentävät ja tutkivat ympäröivää maailmaa. Leikkiessä on turvallista kokeilla, yrittää ja erehtyä sekä käsitellä itselle vaikeita kokemuksia. Ryhmässä leikkiessä lasten sosiaaliset taidot kehittyvät. He oppivat säätämään tunteitaan sekä huomioimaan toisia ihmisiä. Leikki on itsessään merkityksellistä myös ilon ja mielihyvän tuottajana.

Pyhtäällä tiedostetaan leikin tärkeyden lasten hyvinvoinnille ja oppimiselle. Leikkiä havainnoidessaan kasvattajat saavat ymmärrystä lasten ajattelusta ja kiinnostuksen kohteista, vuorovaikutussuhteista, tunteista ja kokemuksista. Kasvattajien tavoitteena on turvata leikin edellytykset, ohjata ja tukea leikkiä tarvittaessa sekä huolehtia siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus olla osallisena yhteisissä leikeissä yksilöllisten taitojensa ja valmiuksiensa mukai-

sesti. Pyhtäällä tiedostaan tutkimisen, luovan ilmaisuuden, liikunnallisten leikkien sekä lorujen ja sanaleikkien merkityksen lasten kehitykselle. Oppimista tukevaa myönteistä ilmapiiriä vahvistetaan aikuisen läsnäololla ja yhteisellä hassuttelulla.

4.5 Oppimisen alueet

Oppimisen alueet kuvaavat toiminnan keskeisiä tavoitteita. Tavoitteiden asettaminen toiminnalle ohjaa henkilöstöä monipuolisen ja eheytetyn pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Lapselle luodaan mahdollisuus saada monipuolisia kokemuksia heidän omien mielenkiinnon kohteidensa, tarpeidensa ja osaamisensa mukaisesti.

Kielten rikas maailma

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on vahvistaa lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittymistä. Kehittyvät kielelliset taidot antavat lapsille uusia vaikuttamisen keinoja sekä mahdollisuuksia osallisuuden ja aktiiviseen toimijuuteen.

Vuorovaikutuksen kehittymisen kannalta on tärkeää, että: lapsi kokee tulevansa kuulluksi, lapsen aloitteisiin vastataan ja reagoidaan lapsen sanattomaan viestintään (eleet, ilmeet), lasta kannustetaan kommunikoimaan toisten lasten ja henkilöstön kanssa. Tämä auttaa lasta käyttämään ja ymmärtämään puhuttua kieltä. Lasten puheen tuottamisen taitojen kehittymistä seurataan ja tarvittaessa ohjataan esimerkiksi kiinnittämällä huomio äänensävyihin ja äänenpainoihin.

Lapsen *kielen ymmärtämisen taitoja* tuetaan: kielellisen mallintamisen avulla, toiminnan sanallistamisella, keskustelulla, tarvittaessa käyttämällä kuvia, esineitä ja tukiviittomia.

Lapsen *kielenkäyttötaitoja* vahvistetaan yhdessä lasten kanssa eri tilanteissa: harjoittelemalla kertomista, selittämistä ja vuoropuhelua, käyttämällä huumoria sekä opettelemalla hyviä tapoja.

Kielellistä muistia ja sanavarastoa edistävät: lorut, laulut, laululeikit, leikittely, sanottaminen, nimeäminen ja kuvailu, keskustelu, lukeminen ja tarinoiden kertominen. Luomme kiireettömän keskusteluilmapiirin, jossa pohdimme sanojen ja tekstien merkityksiä, sekä opettelemme uusia käsitteitä.

Lasten *kielitietoisuuden kehittymistä* tuetaan seuraavin keinoin: herättämällä ja lisäämällä lasten kiinnostusta suulliseen ja kirjoitettuun kieleen leikin avulla, innostamalla havainnoimaan ympäristöä ja kannustamalla kerrontaan.

Pyhtäällä henkilöstö tukee tietoisesti lapsen kielellisen kehityksen eri osa-alueita. Ruokimme uteliaisuutta rikasta kieltä kohtaan draaman, nukketeatterin, satujen, tarinoiden, lorujen, riimien ja leikin avulla. Tutustumme erilaisiin teksteihin ja autamme lapsia havainnoimaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja. Viemme sadut, lorut ja leikit myös mukaan metsäretkille.

Herättelemme varhaiskasvatuksessa kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan, esimerkiksi oman nimen tunnistamisella ja kirjoittamisella sekä kuuntelemalla satuja. Teemme myös yhteistyötä kirjaston ja kulttuuritoimen kanssa monipuolisen lastenkirjallisuuden ja -kulttuurin varmistamiseksi.

Ilmaisen monet muodot

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lasten musiikillisen, kuvallisen sekä sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä sekä tutustuttaa heitä eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Lapsen ilmaisutaitojen kehittäminen vahvistaa: oppimisedellytyksiä, sosiaalisia taitoja, itsetuntoa, lisää valmiuksia ymmärtää ja jäsentää ympäröivää maailmaa. Lasten ilmaisulle on luonteenomaista kokonaisvaltaisuus. Lapset tutkivat, tulkitsevat ja luovat merkityksiä erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Taiteellinen ilmaisu tarjoaa lapselle motivoivia keinoja havaintojen, tunteiden ja luovan ajattelun näkyväksi tekemiseen. Kyky kuvitella ja luoda mielikuvia on olennaista lapsen eettisen ajattelun kehittymiselle.

Varhaiskasvatuksen musiikillisen ilmaisun tavoitteena on tutustuttaa lapsi musiikin monipuoliseen maailmaan sekä ohjata häntä elämykselliseen kuuntelemiseen ja ääniympäristön havainnoimiseen. Lapsen valmiudet hahmottaa musiikkia, äänen kestoa, tasoa, sointiväriä ja voimaa kehittyvät leikinomaisen musiikillisen toiminnan kautta.

Kuvallisen ilmaisun tavoitteena on kehittää lapsen suhdetta kuvataiteeseen sekä muuhun visuaaliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön. Lapset kokeilevat erilaisia kuvallisen ilmaisun tapoja, välineitä ja materiaaleja. Lasten kanssa havainnoidaan heidän itsensä tekemää taidetta ja kuvien herättämiä tunteita. Lapsia ohjataan tulkitsemaan ja sanoittamaan ajatuksiaan kuvallisista viesteistä. Kuvataiteiden keinoin harjoitetaan suunnittelutaitoja ja luovaa ongelmanratkaisua sekä rakenteiden, materiaalien ja tekniikoiden tuntemusta. Toiminnan tavoitteena on tarjota lapsille tekemisen, kokemisen ja oivaltamisen iloa sekä nautintoa työskentelystä, jossa oma luovuus ja kädenjälki näkyvät.

Sanallisen ja kehollisen ilmaisun tavoitteena on tarjota lapsille mahdollisuus monipuoliseen kielelliseen ja keholliseen kokemukseen ja viestintään. Ilmaisussa hyödynnetään draamaa, tanssia, leikkiä ja lastenkirjallisuutta.

Pyhtäällä lapset tutustuvat ilmaisun eri muotoihin moniaistisesti erilaisia työtapoja, oppimisympäristöjä sekä lähiympäristön kulttuuritarjontaa hyödyntäen. Vesistöjen ja metsän läheisyys tarjoavat esteettiset ja innostavat oppimisympäristöt. Taidekasvatuksessa lapset saavat kokemuksia sekä spontaanista ilmaisusta että yhteisesti suunnitellusta ja toteutetusta toiminnasta. Pyhtäällä ilmaisussa ja oppimisen prosesseissa korostuu kokeilu, yrittäminen, tutkiminen, tekemisen meininki ja onnistumisen ilo.

Pyhtäällä lapsille tarjotaan monipuolisia kokemuksia musiikkikasvatuksen keinoin. Musiikkikasvatuksessa lauletaan, loruillaan, kokeillaan erilaisia soittimia, kuunnellaan musiikkia ja liikutaan musiikin mukaan erilaisissa tilanteissa. Lapsille annetaan mahdollisuus saada kokemuksia perussykkeestä, sanarytmeistä ja kehosoittamisesta, jotka ovat olennaisia kielellisessä kehityksessä. Pienestä asti harjoitellut musiikki- ja rytmileikit vahvistavat lukemis- ja kirjoittamisvalmiuksia ja kehittävät koordinaatiokykyä. Lapsi oppii myös ilmaisemaan itseään moniaistillisesti. Hän oppii sitä kautta tuntemaan itseään ja rakentamaan itselleen tasapainoista itsetuntoa (Kivelä-Taskinen, 2008.). Musiikki on kuin aurinko, jonka säteet lämmittävät lapsen kaikkia kehitysalueita (Luokkala, 2016).

Pyhtäällä kuvallisessa ilmaisussa käytämme monipuolisia materiaaleja ja erilaisia tekniikoita kädentaitojen harjoittamisessa (esim. muovailua, rakentelua, ompelua ja nikkarointia). Lasten mielikuvituksesta nousevia ja heidän kokeemiaan ja havaitsemiaan asioita työstämme yhdessä myös sanallisen ja kehoillisen ilmaisun keinoin.

Minä ja meidän yhteisömmme

Varhaiskasvatuksessa kehitämme lasten valmiuksia ymmärtää lähiyhteisön monimuotoisuutta ja harjoitella siinä toimimista. Eettisen ajattelun näkökulmasta pohdimme lasten kanssa eri tilanteissa esiintyviä ja lapsia askarruttavia eettisiä kysymyksiä. Toiminnassa harjoitteleminen ryhmässä toimimista, oi-

kean ja väärän erottamista, oikeudenmukaisuutta ja tunnekasvatukseen liittyviä kysymyksiä. Lasten kanssa käsitellään asioita niin, että he voivat tuntea olonsa turvallisiksi ja hyväksytyiksi.

Katsomuskasvatuksen näkökulmasta tutustumme ensisijaisesti lapsiryhmässä läsnä oleviin uskontoihin, uskonottomuuteen ja muihin katsomuksiin edistämällä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan. Katsomuksia voi luontevasti tarkastella vuodenvuorokiertoon liittyvien juhlien ja tapahtumien sekä päivittäisten tilanteiden (esim. pukeutuminen ja ruokailu) yhteydessä. Pyhtäällä teemme yhteistyötä evankelisluterilaisen seurakunnan kanssa juhlapyhien yhteydessä esim. pääsiäisenä ja jouluna sekä pienten tapahtumien muodossa.

Lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden pohtiminen suuntaa lasten mielenkiintoa historiaan ja hyvän tulevaisuuden rakentamiseen. Tärkeitä tiedon lähteitä ovat lapset, lähiyhteisön jäsenet, esineistöt ja ympäristöt. Hyödynnämme mahdollisuuksien mukaan lasten huoltajien asiantuntijuutta. Menneisyyteen voi tutustua lasten isovanhempien kertomien tarinoiden avulla sekä perinneleikeillä ja -lauluilla.

Mediakasvatuksen näkökulmasta lasta ohjataan käyttämään mediaa vastuullisesti ottaen huomioon oma ja toisten hyvinvointi. Tutustumme lasten kanssa eri medioihin ja kokeilemme median tuottamista leikinomaisesti turvallisissa ympäristöissä. Mediassa esiintyviä teemoja käsittelemme lasten kanssa liikuen, kuvataiteen tai draaman keinoin.

Pyhtäällä vaalitaan yhteisöllisyyttä erilaisilla tempauksilla, joihin varhaiskasvatus osallistuu mahdollisuuksien mukaan. Vuonna 2017 juhlimme 670-vuotista Pyhtäätä yhdessä 100-vuotiaan Suomen kanssa. Juhlavuoden kunniaksi istutimme ”Sadon tammen metsän” kunnanviraston pihapiiriin. Vuosittain olemme myös mukana järjestämässä Pyhtään lasten saaristomarkkinoita.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Varhaiskasvatuksessa lapsille annetaan valmiuksia havainnoida, jäsentää ja ymmärtää ympäristöään. Lasten omat kokemukset, havainnot ja elämykset auttavat lapsia ymmärtämään syy- ja seuraussuhteita sekä kehittymään ajattelijoina ja oppijoina.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä sekä vahvistaa myönteistä suhtautumista matematiikkaan. Matematiikka on läsnä lasten päivittäisissä arkisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia luokitella, vertailla ja asettaa järjestykseen asioita ja esineitä sekä vahvistetaan geometrista ajattelua (rakentelu, askartelu, muovailu). Lapsia kannustetaan mittaamaan, havainnoimaan lukumääriä ja liittämään ne lukusanaan ja numeromerkkeihin taitojensa mukaan. Lapsia innostetaan pohtimaan ja kuvailemaan havaintojaan ilmaisemalla ja tarkastelemalla niitä esimerkiksi kehollisesti tai eri välineiden ja kuvien avulla. Erilaisilla harjoituksilla tuetaan lapsen fyysisen tilan ja tason hahmottamista monipuolisissa toimintaympäristöissä. Aikakäsitettä avataan esimerkiksi havainnoimalla vuorokauden- ja vuodenaikoja.

Varhaiskasvatuksen ympäristökasvatuksen tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimimista lähiympäristössä sekä ohjata heitä kohti kestäväää elämäntapaa. Lapsia ohjataan kunnioittamaan luontoa, sen eläimiä ja kasveja. Lapset opettelevat erilaisia käytännön taitoja, kuten roskamatonta retkeilyä, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden opettelua, energian säästämistä, ruokailuun liittyvää vastuullisuutta sekä kierrätystä.

Pyhtäällä opetamme lapsia nauttimaan luonnosta ja lähiympäristöstä ja siten vahvistamme heidän ympäristösuhdettaan. Retkeilemme säännöllisesti luonnossa ja rakennetuissa ympäristöissä. Luontoa havainnoidaan ja tutkitaan moniaistisesti kaikkina vuodenaikoina. Luonnon tuntemusta vahvistamme harjoittelemalla eläin- ja kasvilajien tunnistamista sekä havainnoimme erilaisia luonnonilmiöitä. Pyhtäällä luonto on esteettisen kokemisen ja rauhoittumisen paikka.

Teknologiakasvatus

Varhaiskasvatuksen teknologiakasvatuksessa kannustetaan lapsia tutustumaan tutkivaan ja kokeilevaan työtapaan. Lasten kanssa tutustutaan teknologisiin laitteisiin sekä niiden toimintaan. Teknologiakasvatuksen tavoitteena on, että lasten omien kokemusten myötä herää ymmärrys siitä, että teknologia on ihmisen toiminnan aikaansaama. Toiminnassa hyödynnetään lähiympäristön teknologisia laitteita esimerkiksi leluja sekä tutkitaan niiden toimintaperiaatteita.

Pyhtäällä rohkaisemme lapsia esittämään kysymyksiä ja etsimään yhdessä vastauksia ja tekemään päätelmiä. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia toteuttaa omia ideoitaan esimerkiksi rakennellen eri materiaaleista, kokeillen eri laitteita, ratkoen pulmia, samalla onnistumisista iloiten. Varhaiskasvatusyksiköihin on hankittu ajanmukaisia välineitä harjoittaa TVT-taitoja. Digivälineet mahdollistavat erilaisten sovellusten esim. oppimispelien käytön sekä digitaalisen dokumentoinnin. Kiinnitämme huomiota erityisesti laitteiden turvalliseen käyttöön.

Kasvan, liikun ja kehityn

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on yhdessä huoltajien kanssa luoda pohja lasten terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle sekä fyysistä aktiivisuutta edistävälle elämäntavalle. Innostamme lapsia liikkumaan monipuolisesti sekä kokemaan liikunnan iloa. Ohjatun liikunnan lisäksi huolehdimme siitä, että lapsilla on riittävästi mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikuntaan niin sisällä kuin ulkona. Liikunta kehittää lasten kehon tuntemusta ja -hallintaa sekä motorisia perustaitoja, kuten tasapaino-, liikkumis- ja välineen käsittelytaitoja. Ryhmässä liikkuminen kehittää myös lasten sosiaalisia taitoja.

Pyhtäällä kannustetaan liikkumaan aktiivisesti. Hyödynnämme eri aisteja monipuolisissa ympäristöissä. Erilaisista materiaaleista valmistettuja, liikkumaan

innostavia välineitä käytetään päivittäin. Arkeemme kuuluu liikuntaleikit, ohjatut metsäretket, pihaleikit sekä satu- ja musiikkiliikunta. Annamme lapsille mahdollisuuden kokeilla eri vuodenaikoina perinteisiä liikuntalajeja, kuten hiihtoa, luistelua, yleisurheilua, suunnistusta ja kiipeilyä. Liikuntavälineitä on lasten saatavilla myös omaehtoista liikkumista varten.

Ruokakasvatuksessa pyrkimyksenä on edistää lapsen myönteistä suhtautumista ruokaan ja syömiseen sekä tukea monipuolisia ja terveellisiä ruokatottumuksia. Kiireettömässä ilmapiirissä opettelemme yhdessä syömistä ja hyviä pöytätapoja sekä ohjaamme lapsia omatoimiseen ruokailuun. Eri aistien avulla tutustumme ruokiin, niiden alkuperään, ulkonäköön, koostumukseen, tuoksuun ja makuun.

Pyhtäällä lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksen keskustelemme lapsen ruokailutottumuksista yhdessä huoltajien kanssa. Hyödynnämme keskustelussa ilmenneitä lapsen tarpeita suunnitellessamme lapsen ruokailua. Lapsi on aktiivinen osallistuja ruokapöydässä. Hän saa tutustua ruokaan paitsi maistaen, myös kosketellen (sormiruokailu), tutkien ja katsellen. Lapsi saa itse määrittellä, mitä hän lautaseltaan syö ja kuinka paljon. Kannustamme kuitenkin lapsia maistelemaan uusiakin makuja.

Varhaiskasvatuksessa tuemme lasten valmiuksia pitää huolta terveydestään ja henkilökohtaisesta hygieniastaan sekä pohdimme lasten kanssa terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä asioita. Opettelemme turvallisuuteen liittyviä asioita päivittäin esimerkiksi pukeutumis-, ruokailu-, leikki- sekä ulkoilutilanteissa. Liikenneturvallisuutta harjoittelemme lähiympäristössä liikkuesssa. Tavoitteena on tukea lasten turvallisuuden tunnetta sekä antaa heille valmiuksia pyytää ja hakea apua sekä toimia turvallisesti erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Pyhtäällä tiedostamme kehotunnekasvatuksen tärkeyden. Kiinnitämme erityisesti huomiota myönteisen kehoitsetunnon vahvistamiseen sekä oman ja toisen koskemattomuuden arvostamiseen. Opetamme lapsille turvataitoja esimerkiksi harjoittelemalla sanomaan "EI" ja opettelemalla mitä se tarkoittaa.

4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia

Varhaiskasvatustilain mukaan kunnan on huolehdittava, että lapsi voi saada varhaiskasvatusta lapsen äidinkielenä olevalla suomen, ruotsin tai saamen kielellä. Kieli- ja kulttuuritietoisessa varhaiskasvatuksessa kielet, kulttuurit ja katsomukset nivoutuvat luontevasti osaksi varhaiskasvatuksen kokonaisuutta. Tuemme vieraskielisten ja monikielisten lasten kielitaitoja sekä kieli- ja kulttuuri-identiteettien ja itsetunnon kehittymistä. Rohkaisemme lapsia vuorovaikutukseen, arkielämän konkreettiseen kielelliseen ilmaisuun ja kannustamme heitä kielen ymmärtämiseen ja käyttöön. Vastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on ensisijaisesti perheellä.

Kaksikielinen varhaiskasvatus Pyhtäällä

Kaksikielisen varhaiskasvatuksen järjestäminen perustuu Pyhtään kunnan päätökseen. Pyhtään varhaiskasvatuksen piirissä on lapsia, jotka puhuvat äidinkielenään sekä suomea että ruotsia. Päiväkoti Mäsarnassa Purolassa järjestetään ruotsinkielistä varhaiskasvatusta. Kasvattajat käyttävät tietoisesti ruotsinkieltä kaikessa toiminnassa ja tiedostavat myönteisen asenteen merkityksen lapsen kielelliselle kehitykselle ja hyvinvoinnille. Pienryhmät ovat osa Mäsarnan toimintaa. Niissä tuetaan lasten yksilöllisiä tarpeita ja mahdollistetaan kielellisen oppimisen tuki. Pyhtää on Suomen itäisin kaksikielinen kunta.

Småbarns pedagogik i Pyttis

I Pyttis finns det barn, som talar både svenska och finska som sitt modersmål. Därför har Pyttis kommun bestämt att erbjuda småbarns pedagogiska verksamhet också på svenska.

Daghemmet Måsarna är svenskspråkigt daghem och Måsarnas personal är medveten om att det svenska språket skall vara närvarande hela tiden och överallt. Därför är det viktigt att personalen är medveten om sin roll som språklig modell och att personalens attityd är av stor betydelse för barnens språkutveckling och välmående.

I språkstimulerande och -utvecklande miljö använder personalen varierande metoder som tex. sånger, sagotering och läsandet av sagor, rim och ramsor för att barnens språkliga kunskaper ska utvecklas. Rim och ramsor används lika väl vid matsituationer, toalett kön, påklädning eller ute på gården. Sagoteringen utvecklar barnens lust att använda fantasi, kreativitet och dokumenterar barnens berättande.

Smågruppsverksamheten är en röd tråd i verksamheten som gynnar barnets individuella behov. Alla barn behöver inte göra samma saker samtidigt utan kan via egna intressen göra sin dag glädjefull. I smågrupper kan barnen samtala, berätta, återberätta, diskutera olika intressen, ha samling, sångstund eller "språkskola" samt barnen får pyssla i en lugnare takt.

Daghemmet Måsarna har 2019 fått ett eget program för hållbar utveckling samt plan för miljöuppfostran. I Måsarna tänker vi att miljöuppfostran tillhör alla och att det är viktigt att barnen får delta i verksamheten som stödjer miljöuppfostran. En del av detta verksamhet är Skogsmulle-verksamheten.

Daghemmet Måsarna och Pyttis Svenska Skola ligger intill varandra med delad gård. Båda stöder den språkliga utvecklingen och den Finlandssvenska identiteten.

5 LAPSEN KEHITYKSEN JA OPPIMISEN TUKI

Varhaiskasvatuksen lähtökohtana on, että jokainen lapsi kokee itsensä hyväksytyksi omana itsenään että ryhmän jäsenenä. Varhaiskasvatuksessa tuetaan

lapsen kehitystä ja oppimista hänen yksilöllisten tarpeidensa edellyttämällä tavalla. Tuki muodostaa johdonmukaisen jatkumon lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen.

5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen yksilölliset vahvuudet sekä oppimiseen ja kehitykseen liittyvät tarpeet. Kehityksen ja oppimisen tuki muodostuu lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisesta sekä yhteisöllisistä ja oppimisympäristöihin liittyvistä ratkaisuista.

Lapsen tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa tehdään yhteistyötä lapsen huoltajien, varhaiskasvatuksen opettajien, varhaiskasvatuksen erityisopettajan, varhaiskasvatuksen muun henkilöstön sekä muiden lasta hoitavien tahojen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijat osallistuvat tarpeen mukaan lapsen tuen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

Pyhtäällä varhaiskasvatus tekee tarvittaessa yhteistyötä neuvolan ja perheyön kanssa. Pyhtään varhaiskasvatus laatii yhteistyössä huoltajien kanssa tiedonsiirtolomakkeen varhaiskasvatuksessa ilmenneistä huomioista laajaan 4-vuotiaiden neuvolatarkastukseen. Pyhtäällä oppimisen tuki järjestetään inklusion periaatteiden mukaisesti.

5.2 Yhteistyö lapsen, huoltajan ja muiden asiantuntijoiden kanssa tuen aikana

Varhaiskasvatuksessa toimimme yhdessä lapsen sekä lapsen huoltajien kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi sekä tuemme lapsen huoltajia kasvatustyössä. Yhteistyön merkitys korostuu erityisesti silloin, kun lapsella on tuen tarvetta. Moniammatillinen yhteistyö toteutetaan ensisijaisesti huoltajan suostumuksella ja sitä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus. Yhteistyötä tehdessä tulee noudattaa salassapitoa ja tietojen vaihtoa koskevia säännöksiä.

Pyhtäällä varhaiskasvatuksen yhteistyötahoja ovat perhekeskuspalvelut, esim. lastenneuvola, lastensuojelu, verkostotapaamiset ja muut yhteistyötahot, esim. puhe- ja toimintaterapeutit. Lapsen on mahdollisuus suorittaa pidennetty oppivelvollisuus. Päätös pidennettyyn oppivelvollisuuteen tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Pidennetyn oppivelvollisuuden toteuttaminen räätälöidään lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan.

5.3 Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatus on hyvä perusta lapsen kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Lapsen tuen tarve voi olla lyhytaikaista, jolloin voi riittää yksittäinen tuen muoto tai järjestely. Tällöin tilanteeseen vaikutetaan varhaisessa vaiheessa ennaltaehkäisevästi. Osa lapsista tarvitsee enemmän ja säännöllistä tukea sekä mahdollisesti useita tuen muotoja toisiaan täydentävinä.

Varhaiskasvatuksessa lasta voidaan tukea monin eri tavoin. Tuki voi olla rakenteellista (esim. pienempi ryhmäkokoo), hyvinvointia tukevia (esim. puhe- tai toimintaterapeutin palvelut) ja pedagogisia järjestelyjä (esim. lapsikohtainen ohjaaminen sekä erityisten apuvälineiden käyttö). Lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen edellyttää jatkuvaa havainnointia, dokumentointia ja arviointia lapsen tuen tarpeista sekä toimenpiteiden vaikutuksesta ja niiden riittävydestä.

Pyhtään varhaiskasvatuksessa lapsia tuetaan tarpeen mukaan esimerkiksi eriyttämällä opetusta, henkilökohtaisten avustajien avulla, käyttämällä puhetta tukevia menetelmiä (tukiviittomat ja kuvat) sekä muokkaamalla työtapoja ja oppimisympäristöä lasten yksilöllisten tarpeiden mukaan. Pyhtäällä on käytössä kunsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä teemme yhteistyötä lasta hoitavien asiantuntijoiden, kuten terapeuttien kanssa.

5.4 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen tarvitsema tuki, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen sekä niihin liittyvät vastuut ja työnjako.

Varhaiskasvatussuunnitelman laadinnasta ja arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen opettaja yhdessä muun henkilöstön ja lapsen huoltajan kanssa. Tarvittaessa laadintaan osallistuvat varhaiskasvatuksen opettaja ja muut lasta hoitavat tahot. Lapsen mielipide huomioidaan suunnitelmaa laadittaessa ja sitä arvioidaan. Suunnitelmaa seurataan säännöllisesti, muutetaan tarvittaessa sekä tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Varhaiskasvatussuunnitelmasta tulee myös ilmetä, jos tuen tarve ja toimenpiteet ovat päättyneet. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään esiopetukseen osallistuvan lapsen kasvun ja oppimisen tuesta.

Lapsen saadessa kehityksen ja oppimisen tukea, tulee varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjata seuraavat asiat:

- Pedagogiset ja rakenteelliset ratkaisut (oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut, henkilöstön mitoittamiseen ja ryhmärakenteeseen liittyvät ratkaisut, tulkitsemis- ja avustamispalvelut sekä apuvälineiden käyttö ja lapsen tukeen liittyvät ratkaisut esim. toiminnan eriyttäminen, lapsikohtainen ohjaaminen, pienryhmätoiminta sekä viittomien ja kuvien käyttö)
- Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut (yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa, lapsen tuen toteuttamisen vastuut, erityisasiantuntijoiden, kuten varhaiskasvatuksen opettajan palvelujen käyttö, sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden antama ohjaus ja konsultaatio, mahdollisten kuljetusten järjestelyt ja vastuut)
- Tuen seuranta ja arviointi (tavoitteiden toteuttamisen seuranta, tukitoimien vaikutusten arviointi ja arviointiajankohdat)

6 VAIHTOEHTOISEEN PEDAGOGIIKKAAN TAI ERITYISEEN KATSOMUKSEEN PERUSTUVA VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksessa noudatetaan laissa, sopimuksissa ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa asetettuja yleisiä tavoitteita ja toimintaperiaatteita. Samat tavoitteet ja toimintaperiaatteet koskevat myös vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta.

Mikäli huoltaja valitsee lapselleen vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvan varhaiskasvatuspalvelun, tulee palveluntuottajan huolehtia siitä, että huoltaja saa riittävästi tietoa toiminnan erityistavoitteista ja arvoista. Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta tarjoavat esimerkiksi Steiner- ja Montessoripäiväkodit tai tiettyyn katsomukseen perustuva varhaiskasvatuspalvelu kuten eri uskontokuntia edustavat päiväkodit tai luomupäiväkodit.

Pyhtäällä ei tällä hetkellä ole tarjolla vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta. Kartoitamme perheiden toiveet lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksen ja kunnioitamme perheiden vakaumusta päiväkodin toimintaa suunniteltaessa.

7 PEDAGOGISEN TOIMINNAN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen järjestäjän on arvioitava antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Toiminnan arvioinnin tarkoitus on tukea varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelmien toteuttamista sekä varhaiskasvatuksen kehittämistä. Arvioinnin avulla edistetään laatua, tunnistetaan toiminnan vahvuuksia ja nostetaan esiin kehittämistarpeita sekä kehitetään toimintaa. Arvioinnin tulee olla suunnitelmallista ja säännöllistä.

Pedagogisen toiminnan arvioinnin tarkoituksena on kehittää varhaiskasvatusta sekä parantaa lasten kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Varhaiskasvatuslain mukaan kansallisen tason arvioinnin tehtävänä on tukea varhaiskasvatuksen järjestäjiä arviointia ja laadunhallintaa koskevissa asioissa. Opetus- ja kulttuuriministeriön alaisena toimivan tahon toimesta järjestetään säännöllisiä valtakunnallisia laatukselyjä. Tietoja voidaan hyödyntää kansainvälisissä vertailuissa.

Paikallisesti varhaiskasvatussuunnitelmaa ja lapsen yksilöllistä varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti. Varhaiskasvatuksen järjestäjän on seurattava ja arvioitava säännöllisesti varhaiskasvatussuunnitelmia sekä niiden toteutumista eri toimintamuodoissa. Varhaiskasvatussuunnitelman arviointi on osa lapsen oppimisen ja hyvinvoinnin tukea. Arvioinnin yhteydessä henkilöstö, huoltaja sekä lapsi pohtivat omalta osaltaan miten kirjattujen toiminnan tavoitteet ja sopimukset ovat toteutuneet.

Järjestäjä päättää järjestäjä- ja yksikötason arvioinnissa käytettävistä menettelytavoista. Keskeiset arviointitulokset tulee julkistaa. Huoltajille ja heidän lapsilleen on järjestettävä mahdollisuus osallistua säännöllisesti varhaiskasvatuksen arviointiin.

Varhaiskasvatuksen laadun kehittämisessä henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen sekä tavoitteellinen ja suunnitelmallinen itsearviointi ovat keskeisessä asemassa. Henkilöstön vuorovaikutus lasten kanssa, ryhmässä vallitseva ilmapiiri, pedagogiset työtavat, toiminnan sisältö ja oppimisympäristöt ovat arvioinnin kohteena.

Pyhtään varhaiskasvatuksessa arvioimme pedagogista toimintaa säännöllisesti. Toimintakauden alussa laadittu tiimisopimus ja kehkeytyvä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa toimintaa. Tiimisopimus ja ryhmän vastuvelvoittaa koko työryhmää ja sopimuksessa on asetettu tavoitteet ryhmän toiminnalle. Sopimuksia käytetään arvioinnin välineenä. Arvioinnissa käytämme vuotuisia kehityskeskusteluja, asiakaspalautekyselyjä sekä säännöllisiä tiimipalavereja.

Pyhtäällä laadimme lapselle varhaiskasvatussuunnitelman yhdessä lapsen, huoltajan ja henkilöstön kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelmaa päivitämme vuotuisten vasukeskustelujen yhteydessä, tarvittaessa useamminkin. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa toiminnan tavoitteita, jotka nousevat

lasten tarpeista. Varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista arvioimme vasu-
keskustelujen lisäksi myös esimerkiksi tiimipalavereissa. Arvioinnin pohjalta
kehitämme toimintaa sekä tarvittaessa muutamme toimintatapojamme.

LÄHTEET

Kivelä-Taskinen, E. 2008. Rytmikylvyn pikkukuplat.

Laki Varhaiskasvatuksesta 36/1973.

Luokkala. 2016. Soivia polkuja, rytmikkaita reittejä. Koulutustilaisuus Kouvo-
lassa 28.4.2016.

Mikkola, P & Nivalainen, K. 2014. Tiimille hyvä päivä tänään -työkirja var-
haiskasvatuksen vuosisuunnitteluun ja arviointiin. Pedatieto Oy.

OPH a. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Määräykset ja oh-
jeet 2016:17.

OPH b. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja paikallisen työn joh-
taminen-koulutustilaisuudet.

THL. 2015. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Varhaiskasvatus 2015. Tilastora-
portti 21/2016, 29.12.2016.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus.